

Marjan Gabrijelečič

## SREČKO KOSOVEL - ALOJZ SREBOTNJAK

(pogovor s skladateljem)

Alojz Srebotnjak se je rodil leta 1931 v Postojni. Glasbe se je učil najprej na glasbeni šoli v Postojni in srednji glasbeni šoli v Ljubljani; dokončal je kompozicijske študije pri prof. L.M. Škerjancu na akademiji za glasbo v Ljubljani, izpopolnjeval pa se je v tujini. Dosedaj je napisal vrsto zborovskih, komornih in orkestrskih simfoničnih skladb; med njimi nas tokrat privlači v pogovor Kraška suita.

— Je suita resumé mladostnih spominov, ali ima program?

— Stavki nosijo oznake: BORI, LIPICANCI, SAMOTA, FINALE. Gre za nize občutij, razmišljanj o tipičnih potezah kraškega sveta.

— Potemtakem je glasbena preja snovana svobodno? Morda bi na kratko označil oblikovne prijeme posameznih stavkov?

— Bori so pisani v svobodni glasbeni obliki. Pojavljajo se viški ob kontrastni uporabi instrumentov. Nisem se naslonil na pesemsko obliko; cela skladba raste iz enega samega motiva.

— Kaj pa Lipicanci?

— Stavek je razdeljen na tri glavne dele, ki prikazujejo tudi tri različna gibanja. Prvi del je počasen - pastorage, drugi - poloneza, tretji - galop, prav tako ples.

— Tretji stavek suite je najbolj intimen, pisan je samo za godala in ima naslov SAMOTA. Je morda vzpodbujen po doživetjih iz tvojega mladostnega obdobja?

— Predstavlja golo pokrajino, vanjo so vpleteni mladostni doživljaji.

— Zanima me, kakšne glasbene prijeme si uporabil za prenos svojega notranjega programa?

— V glavnem pesemsko obliko.

— Na kakšen način obdeluješ tematičen material, ali ga sploh obdeluješ ali ga samo nizeš?

— Zastavljam kratke teme, pravzaprav celice, iz njih nastajajo večje enote. Izogibljem se ponavljanju, predvsem pa iščem novih instrumentacijskih prijemov.

— Je pomembna za nastanek dela kakšna izvanglasbena pobuda?

— Suita je nastala v času, ko sem uglasbil nekaj Kosovelovih pesmi za različne zборе, zato je verjetno čutiti v njej pesnikov posreden vpliv.

— Kaj pa neposreden vpliv?

— To je nekakšen dnevnik, ki ga človek nosi; v sebi kopiči dogodke, naenkrat jih mora eliminirati. Gre za razrešitev spominov, doživetij.

— Pri snovanju dela si se notranje in zunanje, vsaj po naslovu sodeč, naslonil na Primorsko. Si, z glasbenega stališča gledano, poskušal zadeti karakter pri-

morske zemlje, si se morda celo naslonil na njeno ljudsko glasbeno motiviko?

— Le v zadnjem stavku srečamo bežno zvočno linijo, ki je zasnovana na istrski skali. Z njo sem hotel poudariti kolorit.

— Si imel pred očmi preprostega človeka, ko si snoval suito? Si se morda vprašal, kako se bo ljubitelj glasbe ogledoval v njej, kako bo sledil glasbenim razpoloženjem in ali bo v njej našel drobec ali celo izpoved sveta in življenja?

— Delo je pisano v razumljivi govorici. Poslušalec bi moral čutiti resonanco te glasbe in njenega izraza. Nisem šel na koncesijo, da bi ustvaril popularno muziko.

— Katere lastne stvaritve, vezane na Primorsko, najbolj ceniš?

— Zborovske pesmi na Kosovelove tekste.

— Katero ustvarjalno področje ali delo avtorja, ki izhaja iz Primorske, ti prinaša vrednote?

— Visoko cenim skladatelja Stanka Premrla, Marija Kogoja. Izredno so me impresionirale Kogojeve "Črne maske", v poeziji sta mi najbližja Kosovel in Gradnik.

— Katera izpovedna črta pri Kosovelu ti je najbližja?

— Na primer, v njegovih pesmih se navidez ne dogaja nekaj pomembnega. V začetku pesmi na primer opisuje pokrajino, pred koncem pa z malim okretom - besedo ali mislijo - prebudi, ovrednoti vse prejšnje opisovanje. Ravno ta značilnost njegove poezije me je močno pritegnila v komponiranje njegovih pesmi.

— Si morda v zadnjem času snoval kakšno večje delo na Kosovelovo poezijo?

— Da, kantato "Ekstaza smrti" za zbor, solista in orkester.

— Si našel v tej pesnitvi dovolj dramatičnih motivov, ki so potrebni za oblikovanje kantate?

— Da, potrebno je bilo izluščiti te motive in jih pravilno razporediti v glasbeno tkivo.

— Kakšno vlogo si odredil poeziji v tej kantati?

— Tekst in glasba sta tesno povezana, oplajata drug drugega.

— Je razvidna kakšna povezava med Kraško suito in Ekstazo smrti?

— Čeprav sta deli po času nastanka ločeni, sta povezani z mojim ustvarjalnim zorenjem, med njima sta vez Kosovelova poezija in kraški svet.

— Torej si ostal zvest Krasu in Srečku Kosovelu.



